

Till Ålands lagting

Energieffektivitetstjänster på energimarknaden

Huvudsakligt innehåll

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster m.m. ska medlemsstaterna anta ett nationellt vägledande mål om minst 9 procent energieffektivisering, som ska uppnås 2016. Basen för beräkningarna är den genomsnittliga energianvändningen under de fem år som föregår direktivets ikraftträdande (2001-2005). I riket har direktivet genomförts med en lag om energibolags energieffektivitetstjänster. Lagens syfte är att främja en effektiv och sparsam energianvändning hos slutförbrukarna. Det centrala målet för lagen är att skapa förutsättningar och ramar för beslut som leder till förbättrad energieffektivitet och energibesparingar genom att bestämmelser utfärdas om återrapportering som gäller mätning, fakturering och energiförbrukning. Lagen ska underlätta energisparandet och minska växthusgasutsläppen från energiproduktion samt minska kostnaderna för slutförbrukarna av energi.

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget, för att kunna uppfylla direktivets mål, antar en landskapslag om tillämpning av den ovan nämnda rikslagen om energibolags energieffektivitetstjänster.

Direktivets bestämmelser skulle ha varit införda i lagstiftningen den 17 maj 2008 och Europeiska kommissionen har riktat ett motiverat yttrande till Finland angående implementeringen av direktivet. Den föreslagna lagen behöver därför träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Introduktion till direktivet om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster.....	3
2. Rikets lagstiftning	3
3. Landskapsregeringens förslag.....	4
4. Förslagets verkningar	4
5. Beredningsarbetet.....	5
Detaljmotivering	5
Landskapslag om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden	5
Lagtext	7
L A N D S K A P S L A G om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden	7
Bilaga	9
Lag om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden (FFS 1211/2009)	9

Allmän motivering

1. Introduktion till direktivet om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster

Enligt EG-direktivet (2006/32/EG) om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster ska medlemsstaterna anta ett mål och sträva efter att genom energitjänster och andra åtgärder för förbättrad energieffektivitet uppnå energibesparingar som motsvarar minst 9 % av energianvändningen i varje medlemsstat till år 2016.

Enligt direktivet åläggs den offentliga sektorn ett särskilt ansvar att vidta åtgärder för förbättrad energieffektivitet. Medlemsstaterna ska se till att den offentliga sektorn fungerar som ett föredöme för medborgare och företag när det gäller att effektivisera sin egen energianvändning.

Direktivet ställer också särskilda krav på energidistributörer, systemansvariga för distributionen och företag som säljer energi i detaljistledet. Dessa får inte verka emot förbättrad energieffektivitet, och ska främja åtgärder för förbättrad energieffektivitet, med vissa verktyg som medlemsstaten väljer.

Vidare ställer direktivet krav på:

- tillgänglig information om energieffektivisering
- certifieringssystem eller liknande för dem som tillhandahåller t.ex. energitjänster
- upphävande av regler som försvårar användningen av finansiella instrument för energitjänster och andra åtgärder för förbättrad energieffektivitet. Modellavtal för de finansiella instrumenten ska ställas till förfogande
- att överföringsavgifter och distributionsavgifter inte hämmar energieffektiviteten
- fonder och finansieringsmekanismer som får tas i anspråk
- energibesiktningar
- mätning och upplysande fakturering

Under direktivets tillämpningsperiod 2008-2016 ska medlemsstaterna lämna en handlingsplan, en NEEAP (national energy efficiency action plan), år 2007, 2011 och 2014. Dessa ska innehålla en redovisning av hur medlemsstaten planerar att uppnå sitt fastställda energibesparingsmål samt, i de två senare, en utvärdering av den föregående planen. Enligt direktivet ska 9-procentsmålet och åtgärderna som vidtas för att uppnå detta mätas med vissa metoder.

Direktivet skulle ha införts i lagstiftningen senast den 17 maj 2008.

2. Rikets lagstiftning

I riket har man stiftat en lag om energibolags energieffektivitetstjänster. Målet med lagen är att skapa underlag och ramar för beslut som leder till förbättrad energieffektivitet och energibesparingar genom bestämmelser om återrapportering om mätning, fakturering och energiförbrukning. Lagen ska främja energisparande, minska växthusgasutsläpp från energiproduktion och leda till minskade kostnader för slutförbrukarna av energi.

Lagen tillämpas på alla energibolag som säljer eller distribuerar el till slutförbrukarna eller säljer fjärrvärme, fjärrkyla eller bränsle. Genom lagen blir energibolagen skyldiga att tillhandahålla slutförbrukarna sådana tjänster i anslutning till mätning av och fakturering för energi vilka bidrar till förbättrad energieffektivitet. Energidetaljister måste lämna slutförbrukarna en årlig rapport om deras energianvändning. Energibolagen ska dessutom kunna lämna myndigheterna uppgifter om energiförbrukningen.

I övrigt ska man i riket genomföra direktivet med energieffektivitetsavtal som ingås mellan statsmakten och olika aktörer och genom en lag om energieffektiviteten i offentliga samfund, som kommer att föreslås separat.

3. Landskapsregeringens förslag

Även om direktivets besparingsmål om nio procent bara är riktgivande, är medlemsstaterna skyldiga att aktivt verka för målet ifråga. Nioprocentmålet gäller Finland som helhet och där ingår landskapet som en del. Men landskapsregeringen har lagstiftningsbehörighet när det gäller el (18 § 22 punkten självstyrelselagen). Delar av direktivet måste därför genomföras i lagstiftningen.

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar en landskapslag genom vilken rikets lag om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden (FFS 1211/2009) görs tillämplig i landskapet. Härigenom genomför landskapet Europaparlamentets och Rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster och om upphävande av rådets direktiv 93/76/EEG till de delar som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet.

Förslagets syfte är att främja en effektiv och sparsam energianvändning hos slutförbrukarna. Det centrala målet är att skapa underlag och ramar för beslut som leder till förbättrad energieffektivitet och energibesparingar genom bestämmelser om återrapportering om mätning, fakturering och energiförbrukning.

Landskapsregeringen anser att rapporteringsskyldigheten i rikslagen är viktig med tanke på målen. Energidetaljisten ska lämna slutanvändaren en rapport om dennes energianvändning, jämförelseuppgifter och information om hur energieffektiviteten kan förbättras. På detta sätt kan kunden kontrollera och reglera sin energiförbrukning och påverka sina egna kostnader.

Några energieffektivitetsavtal har däremot inte ingåtts i landskapet, delvis beroende på att det inte finns någon branschorganisation att ingå avtal med och delvis på grund av att kommunerna är små och inte anser att energieffektivitetsavtal skulle ha någon praktisk nytta.

4. Förslagets verkningar

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Fullgörandet av den serviceskyldighet som finns i rikslagens tredje paragraf medför små merkostnader för sådana energidetaljister som i dagens läge ännu inte ger återkopplingsinformation till sina kunder. Fakturering på basis av den faktiska förbrukningen och mätaravläsning i samband därmed innebär också merkostnader för energiförsäljarna även om det redan görs i stor utsträckning i landskapet. Framställningen leder inte till några merkostnader när det gäller mätningen av el. Kostnader som orsakas av skyldigheten att tillhandahålla mätapparatur som mäter den faktiska förbrukningen av fjärrvärme och fjärrkyla samt användningstiden kan tas ut av de kunder som beställer mätapparaturen. Lämnandet av utredning om energiförsäljningen kommer att medföra merkostnader för de detaljister som säljer el, fjärrvärme och fjärrkyla. När en eventuell begäran om uppgifter förbereds ska man försäkra sig om att uppgiftslämnandet inte medför orimliga kostnader för detaljisterna och att kostnaderna står i rimlig proportion till den nytta som fås med tanke på främjandet av energieffektiviteten.

I riket har man uppskattat att man genom den återkopplingsinformation och det faktureringsförfarande som krävs i rikslagen kommer att åstadkomma en minskning med 5-10 procent i hushållens energianvändning. Liknande siffror torde gälla i landskapet. Också i fråga om andra energiformer bedöms återkopplingsinformationen och faktureringsförfarandet

kunna ha samma typ av inverkan på energianvändningen. Då kostnadseffekterna för energibolagen uppskattas vara små förväntas inte lagförslaget öka energianvändarnas kostnader.

4.2 Konsekvenser för landskapsregeringens verksamhet

Framställningen har obetydliga konsekvenser för landskapets verksamhet. I riket uppskattar man att Energimarknadsverkets arbetsbörda kommer att öka med 0,5-1 manår till följd av bestämmelserna i rikslagen.

4.3 Miljökonsekvenser

Förslaget förbättrar förutsättningarna att spara energi men den faktiska energisparande effekten lär bli liten.

4.4 Andra konsekvenser

Förslaget har inga konsekvenser i fråga om jämställdhet eller andra samhällsreliga konsekvenser.

5. Beredningsarbetet

Förslaget har skickats på remiss till Kraftnät Åland AB, Elverket i Mariehamns stad och till Ålands Elandelslag.

Detaljmotivering

Landskapslag om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden

1 § *Lagens tillämpningsområde.* Enligt paragrafen antas rikslagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden som en blankettlag.

Rikslagen ska tillämpas i landskapet i dess aktuella lydelse men med de i denna lag intagna avvikelserna. Det betyder att ändringar som görs av rikslagen börjar gälla i landskapet samtidigt som de börjar gälla i riket, om inte ändringarna berör avsnitt som inte ska tillämpas i landskapet.

2 § *Utredning om energiförsäljningen.* Landskapsregeringen kan på initiativ av Energimarknadsverket begära in uppgifter om energiförsäljningen som Energimarknadsverket behöver för att kontrollera om energisparmålen uppfylls.

3 § *Landskapsregeringens myndighetsutövning.* Landskapsregeringen ansvarar för att lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden efterlevs och kan ålägga den som bryter mot de skyldigheter som föreskrivs i, eller med stöd av lagen, att avhjälpa felet eller försummelsen. Beslutet kan även förenas med vite om landskapsregeringen anser att det behövs.

4 § *Landskapsförordning.* I paragrafen intas en bestämmelse genom vilken lagtinget ger landskapsregeringen rätten att i landskapsförordning göra riksförfattningar på lägre nivå än lag tillämpliga i landskapet.

I lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden finns bemyndiganden för statsrådet att utfärda förordningar i 4 och 5 §.

Landskapsregeringen föreslår därför att det i paragrafen intas en bestämmelse som gör det möjligt för landskapsregeringen att genom en landskapsförordning (blankettförordning) anta riksförfattningar som utfärdats med stöd av rikslagen, att gälla i landskapet oförändrade eller med de undantag landskapsregeringen bestämmer.

5 § *Sökande av ändring.* I paragrafen införs en bestämmelse om att beslut som har fattats med stöd av landskapslagen ska överklagas enligt bestämmelserna i rikslagen. Beslut som landskapsregeringen har fattat kan dock överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. I paragrafen har den förvaltningsrättsskipningsprocedur som redan framgår av 25 och 26 § självstyrelselagen beaktats. Paragrafen innehåller bestämmelser som är att hänföra till rikets lagstiftningsbehörighet, men som med stöd av 19 § 3 mom. självstyrelselagen för vinnande av enhetlighet och överskådlighet kunnat intas i lagen.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

LANDSKAPSLAG **om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos** **företag på energimarknaden**

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

I syfte att trygga en effektiv och sparsam användning av energi ska lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden (FFS 1211/2009) tillämpas i landskapet, med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden ska gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §

Utredning om energiförsäljningen

Den insamling av uppgifter om energiförsäljningen som Energimarknadsverket kan begära av energidetaljister och bränslegrossister görs i landskapet av landskapsregeringen.

3 §

Landskapsregeringens myndighetsutövning

Den tillsyn över efterlevnaden av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden som Energimarknadsverket utövar i riket sköts i landskapet av landskapsregeringen. Landskapsregeringen ska även ålägga den som bryter mot de skyldigheter som föreskrivs i, eller med stöd av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden att avhjälpa felet eller försummelsen. Beslutet kan förenas med vite enligt bestämmelserna i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

4 §

Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

5 §

Sökande av ändring

Beslut som har fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får dock överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den ...

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mariehamn den

L a n t r å d

Viveka Eriksson

Föredragande minister

Roger Eriksson

Bilaga

Lag om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden (FFS 1211/2009)

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om energimarknadsföretagens skyldighet att verka för en effektiv och sparsam användning av energi i kundernas verksamhet.

Lagen tillämpas på sådana företag som säljer eller distribuerar el eller som säljer fjärrvärme, fjärrkyla eller bränsle (*energi*).

I fråga om mätning av och fakturering för el- och naturgasförbrukning gäller dessutom vad som föreskrivs i elmarknadslagen (386/1995) samt naturgasmarknadslagen (508/2000) och med stöd av dem.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *energidetaljist* en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt säljer energi till slutförbrukare,
- 2) *bränslegrossist* en fysisk eller juridisk person som säljer bränsle till energidetaljister,
- 3) *bränsle* ledningsgas samt naturgas som används som transportbränsle, flytgas, kol och brunkol, lätt och tung brännolja, torv, biobränsle samt transportbränsle med undantag för bunkerbränsle som används för flygtrafik och sjöfart,
- 4) *ledningsgas* naturgas som levereras till slutförbrukningsstället via ett rörsystem för naturgas,
- 5) *slutförbrukare* en fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning.

3 §

Mätning och fakturering

En energidetaljist ska tillhandahålla slutförbrukarna sådana tjänster i anslutning mätning och fakturering som stöder energisparande. Energidetaljisten ska

- 1) tillhandahålla slutförbrukarna av fjärrvärme och fjärrkyla mätare som mäter den konstaterade energiförbrukningen samt ger information om användningstid alltid när det är fråga om en ny anslutning och också annars när tillhandahållandet av mätare är tekniskt möjligt och kan ske till en rimlig totalkostnad,
- 2) lämna slutförbrukaren en specifikation över energipriset i en faktura för fjärrvärme och fjärrkyla eller i en bilaga till fakturan,
- 3) i fakturan, avtalet, på kvittot eller i en bilaga till dessa lämna slutförbrukaren specificerade uppgifter om priset per enhet på bränsle och mängden bränsle som levererats,
- 4) på kvittot, i fakturan eller på något annat lämpligt sätt tillhandahålla slutförbrukaren av bränsle uppgifter om åtgärder för förbättrad energieffektivitet samt kontaktuppgifter till sådana aktörer som kan lämna ytterligare upplysningar om åtgärder för förbättrad energieffektivitet.

Den upplysningsskyldighet beträffande bränsle som föreskrivs i 1 mom. 3 och 4 punkten gäller inte ledningsgas.

En energidetaljist ska fakturera för el, ledningsgas, fjärrvärme och fjärrkyla på basis av den konstaterade energiförbrukningen minst tre gånger om året. Avvikelse från fakturering enligt konstaterad energiförbrukning får

dock göras, om mätning och fakturering enligt konstaterad energiförbrukning inte är möjlig eller inte kan ordnas till rimlig kostnad.

4 §

Rapportering till slutförbrukaren

En energidetaljst ska lämna sådana slutförbrukare som är anslutna till ett distributionsnät för el samt sådana slutförbrukare som använder ledningsgas, fjärrvärme och fjärrkyla en rapport om deras energianvändning minst en gång om året. Rapporten ska innehålla åtminstone

1) uppgift om slutförbrukarens energiförbrukning under rapporteringsperioden och de föregående tre åren, dock högst för den tid då kundförhållandet har varat,

2) referensdata om slutförbrukarens energiförbrukning jämfört med andra motsvarande slutförbrukare,

3) information om åtgärder för förbättrad energieffektivitet samt kontaktuppgifter för sådana aktörer som kan lämna ytterligare upplysningar om åtgärder för förbättrad energieffektivitet.

En detaljist är inte rapporteringsskyldig enligt 1 mom., om mätning på basis av den faktiska förbrukningen inte är möjlig eller inte kan ordnas till rimlig kostnad.

Om energidetaljsten byts, ska rapporten om energianvändning lämnas till slutförbrukaren inom tre månader från det att avtalet om energiförsäljning löpt ut. Om avtalet mellan slutförbrukaren och energidetaljsten ännu inte har varit i kraft sex månader eller om den föregående rapporten har lämnats inom de föregående sex månaderna, behöver någon rapport enligt 1 mom. inte lämnas.

En nätinnehavare som sköter mätningen av elenergi ska till elförsäljaren avgiftsfritt lämna de uppgifter om en slutförbrukares elanvändning som behövs med tanke på rapporten.

Närmare bestämmelser om innehållet i rapporten om energianvändning kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Utredning om energiförsäljningen

En energidetaljst ska på begäran av Energimarknadsverket lämna följande uppgifter om el, ledningsgas, fjärrvärme och fjärrkyla till verket:

- 1) den totala försäljningen av energi och tidpunkterna för den,
- 2) slutförbrukarnas energiförbrukning per användarkategori,
- 3) den geografiska fördelningen av slutförbrukarna per kundgrupp,
- 4) prissättningen och prisstrukturen.

En bränslegrossist ska lämna följande uppgifter om bränsle, inklusive naturgas som används som transportbränsle, per bränsleslag:

- 1) den totala bränsleförsäljningen och tidpunkterna för den,
- 2) den geografiska fördelningen av försäljningen,
- 3) bränslepriset.

Energimarknadsverket får begära uppgifter enligt 1 och 2 mom. högst en gång per år och för en period på högst tre år. Uppgifterna ska lämnas i den form som Energimarknadsverket begär och avgiftsfritt.

Energidetaljster ska bevara uppgifter enligt 1 mom. och bränslegrossister uppgifter enligt 2 mom. minst fyra år.

Närmare bestämmelser om innehållet i uppgifterna och lämnandet av uppgifterna kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Tillsyn

Energimarknadsverket utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag.

7 §

Avhjälpan av fel och försummelser

Om någon bryter mot sina skyldigheter som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den ska Energimarknadsverket ålägga denne att avhjälpa felet eller försummelsen. I beslutet kan det förordnas på vilket sätt felet eller försummelsen ska avhjälpas.

8 §

Tvångsmedel

Energimarknadsverket kan förena sitt beslut enligt 7 § med vite. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i viteslagen (1113/1990).

9 §

Sökande av ändring

Ändring i ett beslut som Energimarknadsverket meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

10 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Bestämmelserna i 4 § tillämpas från den 1 januari 2011. Energidetaljisterna behöver inte för tiden före 2010 inkludera de uppgifter som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten i den rapport som avses i 4 §. Referensdata enligt 1 mom. 2 punkten i nämnda paragraf ska inkluderas i rapporten senast 2012. Uppgifter för den utredning som avses i 5 § får inte begäras om tiden före 2010.

Den fakturering på basis av den konstaterade energiförbrukningen som enligt 3 § 3 mom. ska verkställas minst tre gånger om året ska införas senast från ingången av 2014. Fram till dess ska faktureringen på basis av den faktiska energiförbrukningen verkställas minst en gång om året.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

RP 111/2009

EKUB 27/2009

RSv 230/2009

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG (32006L0032);
EGT nr L 114, 27.4.2006, s. 64